

PARTIE A CONNAITRE LE TEXTE du HOUMASH :

Questions de contenus.

Barème : 20 points

QUESTION A1

Barème : 8 points

Dites de qui il s'agit dans les citations suivantes	
les yeux mentionnés ci-dessous sont ceux de :	
-	וַיִּפְקֹחַ אֱלֹקִים אֶת-עֵינֶיךָ וְתִפְקֹדְנָה עֵינִי שְׁנֵיכֶם
-	
les « juges » dont on parle ici sont :	
-	רַשְׁפָט כָּל-הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָט
-	הַאֲחֵד בְּאֶלְגּוֹר וַיִּשְׁפֹט שְׁפּוֹת
Celui qui dis « je » dans ces deux phrases, c'est :	
-	הַתְּחִתָּה אֱלֹקִים אָנֹכִי אֲשֶׁר-מִנְעַמְפַק פְּרִי-בָּطָן
-	אַל-תִּירָאוּ בַּיּוֹם הַתְּחִתָּה אֱלֹקִים אָנִי
Le voile mentionné, appartient à :	
-	וְתַקְהַל הַצְּעִיף וְתַתְכִּס
-	וְתִסְרֵר צְעִיפָה מִעַלְיהָ

QUESTION A2

Barème : 2 points

Les trois affirmations suivantes sont-elles VRAIES ou FAUSSES ?

Justifiez en citant un extrait de Passouk pour chaque affirmation

L'affirmation	Vraie ou fausse	Preuve du Passouk
Pour obéir à sa mère, Yaakov fait cuire le plat qu'il va offrir à Yitz'hak		
Rivka tremble pour la vie de Yaakov, mais pour celle d'Essav également		

QUESTION A3**Barème : 8 points**

Entre la Sortie d'Egypte et la Révélation au Sinaï – que dit le Texte du

Numérotez dans la case de droite les 10 phrases du tableau A, en suivant l'ordre dans lequel elles apparaissent dans la Tora.

Tableau A

בָּיָשׁ הֵ' בְּקַרְבָּנוּ אֶמְ-אִין
וְיֹשְׁעָה מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבָּר סִינְיָה וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נִגְדַּת הַכְּרָבִים
וּפְרֻעָה הַקְּרִיב וַיָּשָׂא בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עַינֵּיהם וַיַּגַּהֲהָ מִצְרָיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיכֶם
וְלֹא-נִתְחַמֵּם אַלְקִים דָּרָה אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
וַיַּצְאָה כָּל-הַנֶּשֶׁים אַחֲרֵיהֶם בַּתְּפִים וּבְמַחְלָת
וַיַּרְאָה בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אַל-אֲחֵי מִן הַזֶּה
וַיַּרְאָה הָעָם אֶת-הֵ' וַיַּאֱמִינוּ בָהּ וּבִמְשָׁה עֲבָדָנוּ
וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְׁבִּיעִי יָצָא מִן-הָעָם לְלַקֵּט וְלֹא-מִצָּא

Donnez les racines des 4 verbes en gras, en les inscrivant dans le tableau B

Tableau B**Barème 2 points**

Ecrivez la racine de chacun des quatre verbes ci-contre dans la case correspondante.	וְיֹתְחַמֵּם	וְנִתְחַמֵּם	וַיַּרְאָה	וַיַּרְאָה

PARTIE B ENSEIGNER LE TEXTE du HOUHASH :

Questions de didactique

Barème 60 points

QUESTION B1 : YISHMAEL

Barème 20 points

Avant la naissance de YISHMAEL, le מלך demande à Hagar d'appeler son fils par ce nom. Par la suite, au moment de sa naissance, c'est Avraham lui-même qui lui donne le nom ישמעאל (DOC 1).

Pourtant, dans le descriptif du renvoi de Hagar et Yishmael (DOC 2), pas une seule fois ce prénom n'est employé. Dans le document 2 on a remplacé toutes les circonlocutions qui remplacent « YISHMAEL » par des rectangles :

TRAVAIL A FAIRE PAR LE CANDIDAT :

1. Au verset x", on a laissé **בָּנוֹ** inchangé, parce qu'il pourrait désigner YITZ'HAK ou YISHMAEL.

- rédigez un argument pour prouver que בָּנוֹ ici peut désigner יצחק et un second argument pour prouver que בָּנוֹ peut désigner ישמעאל
- Puis décrivez brièvement l'activité que vous proposeriez à une classe de CE2 ou une classe de 2nde (précisez laquelle des deux) pour leur faire découvrir et commenter cette ambiguïté voulue par la Tora.

2. Vous rédigerez ensuite une proposition d'exercice d'apprentissage pour une classe de CE2 ou une classe de 2nde (précisez), qui utiliserait le Document 2 pour atteindre l'objectif suivant :

Qualifier la relation des personnages cités dans le passage (Doc2) avec YISHMAEL, en fonction de l'expression employée dans le חוק en remplacement du nom propre ישמעאל

בראשית פרק ט"ז, פסוק י"א
יא וַיֹּאמֶר לְהָמָלָךְ הָיְהֵת חֶרֶת וַיָּלֶדֶת בָּנָו וְקִרְאָת שְׁמוֹ יְשֻׁמְעָאל
בראשית פרק כ"א, פסוקים א-כ"א

טו וַתַּלְדֵּת הָגָר לְאַבְרָם בָּנָו וַיִּקְרָא אַבְרָם שְׁם-בָּנוֹ אֵשֶׁר-יָלֶדֶת הָגָר יְשֻׁמְעָאל

בראשית פרק כ"א, פסוקים א-כ"א
<p>ט וַתַּרְא שָׂרָה אֶת-[]-מִצְחָק. וַיֹּאמֶר, לְאַבְרָם, גַּרְשֵׁנָה אֶת-הָאִמָּה הַזֹּאת, וְאַתְּ עַל-[] כִּי לֹא יִرְשֶׁ[] עַם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק. וַיַּרְא הַדָּבָר מָאֵן, בְּעֵינֵי אַבְרָם, עַל-[] אָוֹת בָּנוֹ. י' וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל-אַבְרָם, אֶל-יַרְעָם בְּעֵינֶיךָ עַל-[] וְעַל-אָמְתָךְ-[] כִּל אֲשֶׁר תֹּאמֶר אֲלֵיכֶךָ שְׂרָה, שָׁמַע בְּקָلָה: כִּי בַּיִצְחָק, יִקְרָא לְךָ זָרָע. י' וְגַם אַתְּ[] לְגַוְיִי אֲשִׁימָנוּ: כִּי זָרָע, הוּא. וַיֵּשֶׁב אַבְרָם בַּבָּקָר וַיִּקְחֶה לְחֵם וְחַמֶּת מִים וַיִּתְןֵן אֶל-הָגָר שֵׁם עַל-שְׁכָמָה, וְאַתְּ[]-וַיִּשְׁלַחַת; וַתַּלְךְ וַתַּתְעַ, בַּמִּדְבָּר בָּאָר שְׁבָע. ט' וַיַּכְלוּ הַמִּים, מִן-הַחַמֶּת; וַתַּשְׁלַח אֶת-[] תְּמִתָּה אֶחָד הַשִּׁיחִים. ט' וַתַּלְךְ וַתַּשְׁבַּת לְהַמְּגַד, הַרְחָק פָּמְטוּחוֹ קַשְׁת, כִּי אִמְרָה, אֶל-אָרְאָה בְּמוֹת-[] וַתַּשְׁבַּת מִנְגָּד, וַתַּשְׁאַא אֶת-קֶלה וְתַבְגַּן. י' וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים, אֶת-קוֹל-[] וַיִּקְרָא מֶלֶךְ אֱלֹקִים אֶל-הָגָר מִן-הַשָּׁמִים, וַיֹּאמֶר לְהָמָלָךְ הָגָר; אֶל-תִּירְאִי, כִּי-שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל-קוֹל-[] בְּאָשֶׁר הוּא-שָׁם. י' קוֹמֵי שָׁאי אֶת-[], וְהַחֲזִיקֵי אֶת-יִדְךָ בָּו: כִּי-לְגֹוי גָּדוֹל, אֲשִׁימָנוּ. ט' וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת-עֵינֶיהָ, וַתַּרְא בָּאָר מִים; וַתַּלְךְ וַתִּמְלָא אֶת-הַחַמֶּת, מִים, וַתְּשַׁקֵּן, אֶת-[] י' וַיְהִי אֱלֹקִים אֶת-[], וַיִּגְדֵּל; וַיִּשְׁבַּת, בַּמִּדְבָּר, וַיְהִי, רַבָּה קַשְׁת. י' וַיִּשְׁבַּת, בַּמִּדְבָּר פָּאָרְן; וַתִּקְחַ-לּוּ אַמְוֹ אֲשָׁה, מִארֶץ מִצְרָיִם. {פ}</p>
בראשית פרק כ"א, פסוקים א-כ"א
<p>ט וַתַּרְא שָׂרָה אֶת-[]-מִצְחָק. וַיֹּאמֶר, לְאַבְרָם, גַּרְשֵׁנָה אֶת-הָאִמָּה הַזֹּאת, וְאַתְּ עַל-[] כִּי לֹא יִרְשֶׁ[] עַם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק. וַיַּרְא הַדָּבָר מָאֵן, בְּעֵינֵי אַבְרָם, עַל-[] אָוֹת בָּנוֹ. י' וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל-אַבְרָם, אֶל-יַרְעָם בְּעֵינֶיךָ עַל-[] וְעַל-אָמְתָךְ-[] כִּל אֲשֶׁר תֹּאמֶר אֲלֵיכֶךָ שְׂרָה, שָׁמַע בְּקָלָה: כִּי בַּיִצְחָק, יִקְרָא לְךָ זָרָע. י' וְגַם אַתְּ[] לְגַוְיִי אֲשִׁימָנוּ: כִּי זָרָע, הוּא. וַיֵּשֶׁב אַבְרָם בַּבָּקָר וַיִּקְחֶה לְחֵם וְחַמֶּת מִים וַיִּתְןֵן אֶל-הָגָר שֵׁם עַל-שְׁכָמָה, וְאַתְּ[]-וַיִּשְׁלַחַת; וַתַּלְךְ וַתַּתְעַ, בַּמִּדְבָּר בָּאָר שְׁבָע. ט' וַיַּכְלוּ הַמִּים, מִן-הַחַמֶּת; וַתַּשְׁלַח אֶת-[] תְּמִתָּה אֶחָד הַשִּׁיחִים. ט' וַתַּלְךְ וַתַּשְׁבַּת לְהַמְּגַד, הַרְחָק פָּמְטוּחוֹ קַשְׁת, כִּי אִמְרָה, אֶל-אָרְאָה בְּמוֹת-[] וַתַּשְׁבַּת מִנְגָּד, וַתַּשְׁאַא אֶת-קֶלה וְתַבְגַּן. י' וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים, אֶת-קוֹל-[] וַיִּקְרָא מֶלֶךְ אֱלֹקִים אֶל-הָגָר מִן-הַשָּׁמִים, וַיֹּאמֶר לְהָמָלָךְ הָגָר; אֶל-תִּירְאִי, כִּי-שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל-קוֹל-[] בְּאָשֶׁר הוּא-שָׁם. י' קוֹמֵי שָׁאי אֶת-[], וְהַחֲזִיקֵי אֶת-יִדְךָ בָּו: כִּי-לְגֹוי גָּדוֹל, אֲשִׁימָנוּ. ט' וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת-עֵינֶיהָ, וַתַּרְא בָּאָר מִים; וַתַּלְךְ וַתִּמְלָא אֶת-הַחַמֶּת, מִים, וַתְּשַׁקֵּן, אֶת-[] י' וַיְהִי אֱלֹקִים אֶת-[], וַיִּגְדֵּל; וַיִּשְׁבַּת, בַּמִּדְבָּר, וַיְהִי, רַבָּה קַשְׁת. י' וַיִּשְׁבַּת, בַּמִּדְבָּר פָּאָרְן; וַתִּקְחַ-לּוּ אַמְוֹ אֲשָׁה, מִארֶץ מִצְרָיִם. {פ}</p>

QUESTION B2 : LA MISSION DE YOSSEF - פירושות - Barème 20 points

1. Après lecture des commentaires présentés ci-dessous (**Doc 3**) en 2 colonnes, vous définirez l'idée commune des exégèses de la 1ère colonne ainsi que de celles de la 2ème colonne.

DOC 3

COLONNE 2	COLONNE 1
רש"י: "מעמק חברון" (פסוק יד) : והלא חברון בהר? ..אלא (בראשית רבה) מועצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים כי גור יהיה זרע "	רש"י: "הנני" (פסוק יג) לשון ענווה וזריזות . נזדרץ למצות אביו ואף על פי שהיא ידוע באחיו ששונאיו אותו.
	רשב"מ: "וימצא ה איש והנה תעה" (פסוק טו): להגיד חשיבותו של יוסף בכתב זה, שלא רצתה לחזור לאביו בשלא מצאים בשכם , אלא בקشم עד שמצוין . ואף על פי שהיא ידוע שמתknאים בו הילך ובקشم כמו שאמר לו אביו "והшибני דבר".
רמב"ן : "וימצא ה איש והנה תעה בשרה" (פסוק טו)...ויאיר כתוב זה להגיד כי סיבות רבות באו אליו שהיא ראוי לחזור לו, ואלה נתכוונו באמרמו כי האנשים האלה היו מלאכים, שלא על חינם היה כל הסיפור הזה , אלא להודיעו כי עצת ה' היא תקום.	רמב"ן : "וימצא ה איש והנה תעה בשרה" (פסוק טו)...ויאיר כתוב זה להגיד כי סיבות רבות באו אליו שהיא ראוי לחזור לו, אבל הכל סבל לכבוד אביו.
	ספורנו: "אחר אחיו" (פסוק יז) : אף על פי שלא מצאים בשכם דבר אביו, טרח יותר מה שצווה , להשיג רצון אביו.

2. Vous dégagerez les 2 aspects de la notion de telle qu'elle se déploie chez les différents commentateurs.

3. Répondez au choix à l'une des deux questions ci-dessous

a. Pour une classe de 3ème,

Elaborez l'exercice qui permettra aux élèves de dégager la double dimension des personnages de la Torah telle qu'elle se dégage du document ci-dessus.

b. Pour une classe de CM1, dans l'une des séances de la séquence « étude du personnage Yossef », vous n'exploiterez que la première colonne du **DOC 3**, définissez les objectifs et le dispositif d'apprentissage qui permettra aux élèves de comprendre que les messages implicites de la Torah ont toujours un ancrage dans le texte.

QUESTION B3 : APPROCHE THEMATIQUE :

La naissance d'un chef, Moshé Rabbenou

Barème 20 points

Pour l'unité d'apprentissage, « étude du personnage Moshé » vous disposez à titre indicatif de 3 extraits de commentaires ci-dessous.

Rédigez dans les grandes lignes pour une classe de 6ème la fiche de préparation (les objectifs, les pré-requis, l'activité d'apprentissage et l'activité d'évaluation) de la séance consacrée à la rencontre avec les Mefarshim (vous justifierez le choix du commentaire retenu).

רש"י

(ב) כי טוב הוא - כשנולד נתמלא הבית כלו אורה:

בchar ובצפת - צפת מבחוץ וטיט מבפנים, כדי שלא יريح אותו צדיק ריח רע של צפת:

(ו) ותפתח ותראהו - את מי ראתה ? את הילד, זהו פשוטו . ומדרשו: שראתה עמו שכינה:

והנה נער בכה - קולו כנער:

(ז) מן העברית - מלמד שהחזרתו על מצריות הרבה הרגבה לינק ולא ינק, לפי שהיא עתיד לדבר עם השכינה

(י) מشيخתו - שחילתה והוא לשון הוצאה בלשון ארמי, ממשך בינייתא מחלבא .

רמב"ן

(ב) ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו -

...ידעו כי כל הנשים אהבות את בניהם, יפים ושהנים יפים, וכלנה תצפנינה אותו בכל יכלתן, ואין צורך ראייה לטענה כי טוב הוא אבל פירוש הטובה הזאת, שראתה בו טוב חדש וחשבה כי יארע בו נס ינצל, ולכן נתנה אל לבה וחשבה מחשבות בעניינו, וכל זה סייע לדברי רבותינו שדרשו כי טוב הוא, שנתמלא כל הבית אורה (סוטה יב א), ולמה שאמרו שהייתה מרים מתנבאת עתידה אמי שתלד בן שימושו את ישראל (שם):

(ו) תאמר מילד העברים זה -

נתנה אל לבה המעשה כאשר היה, כי אמרה לבבור הציל אותו או שלא יראו במות הילד שמו שם, ואיש מצרי למה יעשה כן. ויש אומרים שראתהו נמול (סוטה יב א). ואם כן הסירה בגדי ובדקה אותו בו. **ואין צורך:**

רש"ם .

פסוק ו ותפתח ותראהו את הילד -

המפרש (רש"י) שראתה את הילד טועה הוא .

וכי מי ידע האם פתחה את התיבתא שתראה את הילד ? אלא כך פירושו :

פתחה את התיבתא והבטה בילד אם זכר אם נקבה וראתה כי נער הוא - כאמור, זה הילד זכר הוא ולא נקבה וראתה בזיכרון שהוא מהול ולכך נתמן ואני אסופי, שם היה בת, יש לומר אסופי הוא, וכן מצינו כתוב מה נעשה לנער הילד, ביום הולדו קרי נער .

והנה נער בכה ותחמול עליו וגו - '

לפי שהיא בוכה לכך ותחמול עליו - ולפי שראתהו נער זכר מהול אמרה: **מילד העברים זה .**